

L'EXPLORADOR REPRIMIT

FER DE PARE A LA PRESÓ

Vaig tornar a la presó. Feia un parell d'anys, o més, que no creuava les seves tanques (cada vegada són més, els controls!) i acabo d'anar, convidat pel Centre de Formació d'Adults Víctor Català de la presó de Brians, a participar en les seves *Lectures interculturals*. Recordes que has entrat en un món d'absurditats quan et trobes amb una piscina d'aigües fosques que mai s'ha pogut fer servir perquè no hi ha socorrista, ni es pot netejar perquè no hi ha pressupost! Però te n'oblides ràpid en veure el centenar de persones que han vingut a parlar amb tu perquè escrius i se suposa que pots donar consells. Acabo en xoc perquè la majoria dels que m'escolten volen parlar de com poden educar els fills que es van quedar a fora, al barri, amb una part de la família perduda.

"Jo vaig ser pare amb 18 anys... El meu fill de 17 no vol fer res, fora de fumar porros". Alguns vénen a demanar-me autògrafs per als seus fills en el programa de la xerrada. "Posi per a en Yusef", "...per a en Mohamed...", diuen. Em parlen de les entitats que s'ocupen d'ells i de com esperen que no acabin repetint la seva vida. Discutim sobre com protegir la filla de 15 agosarada en el sexe i de la necessitat que puguin descobrir els petons i les carícies. Tot i que les seves aventures els han portat entre reixes, és allixonador parlar amb ells dels riscos a l'adolescència. El que més em dol és pensar que als informes de molts d'aquests homes segur que algú ha escrit: "Pares negatius, incompetents".

No falta la pregunta compromesa: "¿Vostè creu que s'han de continuar fent més presons?" No amago parlar de les víctimes que la seva conducta va causar, però explico que sobren presons. Que a Catalunya tenim menys delictes i delinqüents que a la resta de països d'Europa i, tanmateix, moltes més persones tancades. Moltes cares assenteixen en parlar de com trobar altres formes de compensar la societat pel mal causat. Si encara no has quedat buit intentant repartir paraules útils, un darrer et pregunta: "¿Vostè coneix la felicitat?" Li he de respondre que sí, que he pogut viure una vida feliç i evito respondre per què ell no. Sí que parlo de com tots som el producte de les oportunitats que un altre ha posat a la nostra vida, de com les educadores que ara tenen al seu costat no són un control més, sinó una entrañable oportunitat. ✱

JAUME FUNES
Psicòleg i educador

Adolescència

LA CIÈNCIA ÉS MOLT ATRACTIVA

Iniciatives per motivar els estudiants de secundària i batxillerat per a la ciència

Els alumnes de 3r d'ESO de l'IES Consell de Cent al Poble-sec i els de l'Institut Europa de Bellvitge (l'Hospitalet de Llobregat) estan esperant amb molta il·lusió poder començar a treballar amb els científics artistes de la companyia Big Van Theory (<http://bigvanscience.com>) els primers monòlegs basats en l'ensenyament de les ciències sobre la indagació. L'activitat forma part del projecte europeu Perform (www.performresearch.eu), coordinat per l'Internet Interdisciplinary Institute de la Universitat Oberta de Catalunya (UOC) i que està treballant en la utilització de mètodes educatius basats en les arts escèniques per motivar els estudiants de secundària i batxillerat en relació a la ciència.

Als alumnes de 4t ESO de l'Escola Projecte de Barcelona el que més els va agradar de participar en el projecte Sana Ment del portal Xplore Health

MARTA ESPAR

(www.xplorehealth.eu) va ser sentir que participaven en una recerca que partia de les seves necessitats: ells havien votat, juntament amb 1.000 estudiants més de Catalunya, que la salut mental era el que més els preocupava i, a més, els motivava saber que la seva recerca tindria una repercussió social. El qüestionari que van elaborar per mesurar factors de benestar a l'aula podria servir perquè altres joves com ells es mesuressin amb els seus paràmetres. Ells i els seus companys ja estan avesats a treballar les ciències de manera més experimental i real, perquè a la classe de ciències utilitzen des de fa més de dos anys el ventall d'eines multimèdia que els ofereix aquest portal, impulsat conjuntament per IrsiCaixa i l'Obra Social La Caixa i amb la col·laboració d'Amgen.

I és que no és el mateix practicar integrals o memoritzar fórmules químiques

La dada

La ciència també és cosa de noies

Segons indiquen els informes europeus i Pisa, les noies treuen bones notes en les assignatures de ciències, però no acostumen a escollir carreres com enginyeria o matemàtiques. Fan falta més imatges de científiques o llenguatges que les interpel·lin per veure la ciència també amb rostre de dona. L'entrada de la recerca i innovació responsables (RRI) a la primera línia de l'agenda europea està obligant, però, a orientar les carreres STEM cap a les necessitats de la societat, i la Comissió Europea veu en aquest canvi una oportunitat per motivar les estudiants que, segons les investigacions, acostumen a sentir-se més atretes pels temes socials. En aquesta direcció treballa el projecte Hypatia (www.expecteverything.eu/hypatia), que involucra quinze països. Han escollit el nom d'Hypatia de Grècia, la primera gran filòsofa i científica de la història, però el repte és ben actual: dissenyar una estratègia que inclogui la perspectiva de gènere a l'hora de comunicar la ciència als joves. Segons Sonia Garcinuño, biòloga de l'àrea de recerca i coneixement de la Fundació La Caixa i coordinadora del node espanyol del projecte, "l'objectiu és aconseguir un canvi en la manera de comunicar la ciència que permeti atraure el talent de les joves europees cap a les carreres STEM".

ques que preparar un monòleg reflexiu amb hipòtesis científiques, o seguir el procés real d'un experiment al laboratori a través de tècniques multimèdia. Potser haurien de ser vesants educatius que es complementessin, i per això cada dia més escoles comencen a veure la necessitat d'aixecar els ulls dels llibres de text per viure la ciència en directe. Perquè el futur laboral dels alumnes adolescents d'avui està construït sobre l'economia del coneixement i les noves tecnologies, i les carreres universitàries en les quals seran necessàries les competències en ciència, tecnologia, enginyeria i matemàtiques –les anomenades STEM segons les seves sigles en anglès– tindran un pes enorme. I seran importants no només a nivell científic, sinó també per la repercussió social que s'exigeix a la recerca des de l'agenda del programa europeu Horitzó 2020 per a les pròximes dècades.

CIÈNCIA OBERTA

És un canvi de xip enorme: la ciència ja no es pot fer a l'esquena de la societat per després oferir-li el resultat de les seves troballes. La recerca es construeix amb i per a la ciutadania, perquè els ciutadans tenen dret a participar-hi. Aquest canvi de mentalitat –que en l'argot tècnic es coneix com a responsable research and innovation (RRI)– pot acostar la ciència als joves i construir noves vocacions però, per aconseguir-ho, la Comissió Europea i altres institucions han començat a invertir en projectes per fer la ciència més atractiva a l'edat en què les persones comencen a decidir què fer amb el seu futur.

I semblen molt necessaris, perquè les enquestes més recents de la Comissió Europea (Eurobaròmetres) “indiquen que un percentatge considerable de joves europeus no està interessat en la ciència, ni a cursar carreres relacionades, perquè perceben

GETTY

el món científic com a allunyat de la seva realitat quotidiana, i consideren que no disposen de les habilitats necessàries per fer front a aquest tipus de coneixement”, explica Isabel Ruiz Mallén, investigadora de l'Internet Interdisciplinary Institute de la Universitat Oberta de Catalunya (UOC) i coordinadora del projecte Perform. Finançat per l'Horitzó 2020, Perform ja ha començat a visitar instituts de secundària de Barcelona, Pa-

rís i Bristol per desenvolupar un protocol per humanitzar la ciència després d'identificar la percepció i els principals estereotips que tenen els joves sobre això. ¿L'objectiu final? “Volem dissenyar activitats educatives motivadores basades en diferents tècniques escèniques –el monòleg a Barcelona, el teatre a França i el clown al Regne Unit– i després avaluar-ne l'impacte en la percepció i motivació dels alumnes envers les carre-

res i les competències científiques”, afegeix.

Altres projectes, com el Barcelona International Youth Science Challenge (BIYSC) o el portal Xplore Health, volen acostar la ciència real als alumnes a través del contacte directe o virtual amb els seus protagonistes i fer que els alumnes hi entrin a la seva manera. El programa BIYSC, de la Fundació Catalunya-La Pedrera, ha convidat joves estudiants d'arreu del món a fer unes minipràctiques en 10 dels centres de recerca amb més prestigi de Catalunya, entre l'11 i el 22 de juliol. Els joves participants, d'entre 16 i 19 anys, hauran de resoldre diferents reptes científics durant la seva estada en aquest campus i ho faran amb els mateixos investigadors. Segons Lluís Farrés, director de l'àrea de coneixement i recerca de la Fundació, “aquest tipus de programes innovadors afavoreixen l'interès per les assignatures científiques i per la recerca i ens permeten atraure talent”.

I de viure la ciència en directe i treballar com s'està treballant actualment en un laboratori d'investigació en saben molt els 8.000 joves que utilitzen els més de 250 recursos multimèdia que hi ha al portal Xplore Health: experiments virtuals, jocs online, vídeos i jocs de cartes per fomentar debats al voltant d'aspectes ètics, legals i socials. La coordinadora de Xplore Health, Rosina Malagrida, cap de la Unitat de Difusió de la Recerca Biomèdica de l'Institut de Recerca de la Sida IrsiCaixa, explica que el seu objectiu és “promoure una educació en ciències de la salut centrada en reptes de la vida quotidiana i contextualitzada amb aspectes ètics, legals i socials i amb recerca actual”. Alhora, volen “facilitar recursos educatius que ajudin els estudiants a poder fer anàlisi crítica de la recerca actual i a poder participar dins el sistema de ciència i innovació”. L'únic futur. ✳

PALAU ROBERT
17.03 - 04.09
 Entrada lliure

Tots som Súpers!
 L'exposició

#TotsSomSúpers

Amb el patrocini de

3 super3.cat/25anys

Generalitat de Catalunya

Comissió Catalana de Mitjans Audiovisuals SA

CaixaBank